

RYOMGÅRD REALSKOLES
ELEVFORENING

ÅRSSKRIFT 1979

RYOMGÅRD REALSKOLES
ELEVFORENING

ÅRSSKRIFT 1979

RYOMGÅRD REALSKOLES ELEVFORENING

ÅRSSKRIFT 1979

Redaktion

Hanne Hove-Nielsen, Torben Jensen og N. A. Højholt

Indhold

5	<i>Valdemar Korfitsen: Lektien</i>
6	<i>K. Basse: Årets translokationstale</i>
11	<i>Thyra Weiner Munch: Her er min hånd ...</i>
12	<i>Afgangsholdene</i>
14	<i>Valdemar Korfitsen: En dag i sommer</i>
17	<i>Thyra Weiner Munch: Ryomgård Realskole</i>
21	<i>Karl Mejnecke: En rejse på Djurs</i>
28	<i>Praktiske oplysninger</i>
35	<i>Emmy Basse: Høstfest i 3. klasse</i>
37	<i>Alice Brask: Hyldesttale</i>
42	<i>Torben Jensen: Årsfesten 1979</i>
53	<i>Pluk fra skolens dagbog</i>
62	<i>Jubilæumsbilleder</i>
63	<i>Personalia</i>
64	<i>Regnskab</i>

1. - 6. klasse på Gl. Estrup. Foto: V. Klinkby.

Lektien

Oldemor på vej til skole
hestesko i sandet så,
sneglehuse gemt i græsset
fik hun tid at samle på.

Ofte syslen blev til undren
over enkle, jævne ting,
det var småt med super-tilbud,
mens som barn hun gik omkring.

Tit med tråd blev tiden fanget,
når hun vandt sig håndelag,
glæde var en del af livet,
sange hørtes mangen dag.

Skænk os sind at løfte arven,
kende den som et talent,
række den til børn, som lever
prøvende – i håbet spændt.

Valdemar Korfitsen.

Årets translokationstale

Lignelsen om den sande livsvisdom.

Det fortælles, at i en by blandt andre byer, hvor der gaves belæring i alle videnskaber, levede der en ung mand, der var smuk og lærelysten. Skønt der ikke manglede noget i hans livs lyksalighed, var han dog besat af iver efter stadig at lære mere. Nu blev det ham en dag – takket være en rejsende købmands beretning – åbenbaret, at der i et meget fjerntliggende land levede en videnskabsmand, der var den frommeste mand i Islam, og som alene sad inde med lige så stor kundskab, visdom og dyd som alle århundredets vismænd tilsammen. Han hørte, at denne vismand trods sit ry kun drev en grovsmeds håndværk, som hans fader og hans bedstefader havde udøvet før ham. Da den unge mand havde hørt disse ord, vendte han hjem til sit hus, tog sine sandaler, sin tværpose og sin vandringsstav og forlod i samme stund sin by og sine venner. Han rettede sin gang mod det fjerne land, hvor den fromme mester levede, i den hensigt at stille sig under hans ledelse og tilegne sig lidt af hans kundskab og visdom.

I fyrretyve dage og fyrretyve nætter vandrede han, og efter mangfoldige farer og anstrengelser nåede han, takket være den tryghed, Allah tilskrev ham, til grovsmedens by. Han gik straks til grovsmedens torv og fremstillede sig for ham, hvis bod hver mand på torvet havde vist ham. Efter at have kysset fligen af hans kjortel blev han stående foran ham i en såre ærbødig stilling, og grovsmeden, der var en ældre mand, hvis ansigt var præget af velsignelse, spurgte ham: »Hvad ønsker du min søn?« Han svarede: »At lære visdom!«

Det eneste svar, grovsmeden gav ham, var, at han stak ham rebet til blæsebælgen i hånden og opfordrede ham til at trække løs. Den nye lærling svarede med lydighed og begyndte straks at trække og slippe uden at aflade, fra det øjeblik han kom, til solen gik ned. Næste dag udførte han det samme arbejde ligesom også de følgende dage, i uger, måneder, ja, et helt år, uden at nogen i smedjen, hverken mesteren eller de talrige lærlinge, som hver havde sit arbejde, der var lige så hårdt som hans eget, en eneste gang henvendte ordet til ham, og uden at nogen beklagede sig eller bare knurrede over dette hårde og tavse arbejde. Således gik fem år.

Men en dag vovede lærlingen meget ængstelig at åbne munden og sagde: »Mester!« Grovsmeden holdt inde med sit arbejde. Alle lærlinge gjorde det samme i grænseløs spænding, og i den dybe stilhed i smedjen vendte mesteren sig mod den unge mand og spurgte ham: »Hvad vil du?« Han sagde: »Kundskab!« Grovsmeden svarede: »Træk i rebet!« Og uden et ord mere genoptog han arbejdet ved essen.

Fem år til forløb, og i den tid trak lærlingen i rebet til blæsebælgen fra morgen til aften uden rist eller ro, og uden at nogen en eneste gang henvendte et ord til ham. Men dersom nogen af lærlingene havde brug for en oplysning i et spørgsmål på lige meget hvilket område, havde han lov til at nedskrive spørgsmålet og række det til mesteren om morgenen, når han kom ind i smedjen. Uden nogen sinde at læse det skrevne kastede grovsmeden det i ilden på essen, eller også lagde han det i folderne på sin turban. Når han kastede det skrevne i ilden, var det åbenbart, fordi spørgsmålet ikke var et svar værd. Men dersom papiret blev anbragt i turbanen, fandt den lærling, der havde overrakt ham det, ved aftentide mesterens svar skrevet med guldbogstaver på cellens mur.

Da de ti år var forløbet, kom den gamle grovsmed hen til den unge mand og rørte ved hans skulder. For første gang slap den unge mand rebet til blæsebælgen, og en dyb glæde sænkede sig ned i ham. Og mesteren talte og sagde: »Min søn! Du kan vende tilbage til dit land og din bolig med al viden om verden og livet i dit hjerte. Thi alt det har du erhvervet dig ved at til egne dig tålmodighedens dyd.«

Og han gav ham fredskysset. Med strålende klarhed i sind drog lærlingen hjem til sit land blandt sine venner. – Han så nu klart i livet.

— — —

I er nu færdige med jeres skolegang her. Set i forhold til jeres alder er det en ganske anselig række af skoleår – her eller andetsteds – der er slut – 9–10 år af jeres 16–18 leveår. Om det er for få eller for mange, ja, det afhænger vel af, hvem der skal vurdere det – og ud fra hvilken målsætning.

En kendsgerning er det i alle tilfælde, at der i de år er sket en forandring næsten til det ukendelige af de små artige videbegærlige unge mennesker, der for 9–10 år siden startede i 1. klasse eller børnehaveklassen. Sådan er det nu, og sådan må det naturligt være.

Men lige så sikkert og lige så nødvendigt er det, at den vækst og udvikling skal fortsætte i de kommende år, ja, den skulle helst vare ved livet igennem.

Enten I nu fortsætter jeres tilværelse på andre skoler eller i praktiske fags lærlingeforhold, så er det oplagt, at I vil tilegne jer mere og især anden form for viden; det er en simpel nødvendighed.

Men lige så vigtigt er det nok, at I får styr på jeres personlige udvikling, jeres vækst som mennesker med meninger og holdninger, der ikke lader sig bestemme af tilfældige omgivelser.

Den unge mand i eventyret var besat af lysten til stadig at lære mere – ikke blot viden, men visdom. Det er ikke noget, der kommer på en gang. Det kræver tålmodighedens gave.

Du finder nok ingen lærebog i det fag; den vigtigste læremester er nok livet selv; men den vågne og opmærksomme iagttagelse vil dog på sin vej finde mangfoldige udtryk for nedarvet eller overleveret livsvisdom i form af ordsprog, mundheld, folkelige talemåder, gruk (hos Piet Hein), strøtanker hedder det hos andre.

Du skal i gang med en uddannelse nu – praktisk eller teoretisk. Forhåbentlig er det noget, der interesserer dig, det gør jo det hele lettere. Men i enhver oplæring vil der også være noget, der hedder den grå hverdag. Den side af sagen skal du også

igennem, før du tør kalde dig udlært. Husk på: »Den, der vil være tidligt mester, bliver længe lærling.«

Nu er det jo muligt, at du bliver dygtig på dit felt, og at du får mulighed for at avancere, og det er da i orden. Samfundet har brug for udnyttelsen af alle gode kræfter, og udfordringen kan være den inspiration, der forhindrer, at man går i stå. »Mennesket vokser, når det inspireres af høje mål, når dets horisont er vid.« (Alexis Carrel). Men lad dig ikke af ærgerrighed – din egen eller andres – drive til at gå længere, end evner og kræfter strækker til. Hør her et gammelt kinesisk visdomsord: »Hvis du har kraft til det, så stig i rang, hvis ikke så stå stille«, siger Konfutse. Små mennesker i for store stillinger er ingen lykke – hverken for dem selv eller andre.

Det kan være, du er velhavende eller arbejder dig frem til at blive det. Det er da dejligt; det giver mange fordele; det befrier én for mange besværligheder. Men »der skal en bred ryg til at bære gode dage«. Er vennerne ægte? Er samvittigheden i orden? Er du selv den samme som før menneskelig set? Kan du tåle det? Går det dig til hovedet? »Hovmod går forud for fald, ydmyghed forud for ære«, hedder det i Ordsprogenes bog i det gl. testamente.

Det er givet, at du i din tilværelse vil begå fejl, møde modgang, lide nederlag. Det er kun de sjældne få, der slipper for det. Måske er det ikke engang ønskeligt at undgå det; men det skal erkendes, ikke »graves ned«. Husk på: »At forsvare en fejl er at fejle igen.« Og det redder ikke noget for dig at »give sorteper videre« – til chefen, forældre, skolen, pressen, regeringen osv. »Ikke med andres fejl, ikke med andres handlinger og forsømmelser skal man holde øje, men med sine egne handlinger og forsømmelser«, siger et buddistisk ordsprog.

»Kunsten at omgås andre er også et stykke livskunst.« I dit forhold til dine medmennesker – det være sig venner, familie, arbejdskammerater, overordnede, med tiden måske også underordnede – har du lejlighed til og behov for i ord og handling at opøve og udvikle din livskunst. »Større end helt er besindig mand, større at styre sit sind end at erobre en stad«, hedder det i Salomons ordsprog.

Besindighed og selvbeherskelse er måske ikke ligefrem de

mest iøjnefaldende egenskaber hos ungdommen. Overfriskhed i replikken, mindre ansvarsbevidste handlinger, forspildte ungdomsår er jo ikke helt ukendte fænomener i dag. Måske var det værd at lytte til et gammelt arabisk visdomsord: »Fire ting kommer ikke tilbage: en afskudt pil, et udtalt ord, en forspildt lejlighed og et tilbagelagt liv.«

Når vi fra et gammelt arabisk eventyr, fra ordsprog og citater fra fortid og nutid fra alle dele af kloden kan hente ideer og tanker, der har gyldighed den dag i dag, fristes man til at tale om »evige sandheder«.

Lad det da være vort ønske for jer nu, hvor vi skal skilles, at I må have lykke til i jeres stræben efter en livsholdning at tilegne jer en stadig stigende grad af ærlighed over for jer selv og tolerance over for jeres medmennesker. Det nås ikke ved at lære citater udenad; de skal tilegnes, fordøjes og efterleves, og der er langt igen, før vi når den højeste grad af livskunst, som den er udtrykt af mesteren fra Nazaret: »Alt hvad du vil, at menneskene skal gøre mod dig, det skal du også gøre mod dem.«

For at vende tilbage til eventyret: det kræver tålmodighedens gavel!

Held og lykke fremover!

K. Basse.

Ved translokationen i sommer havde elevforeningen den glæde at uddele følgende præmier: Axel Munchs Mindelegat til Filippa Appel, 10. kl. (legatet tildeles den dimittend, der har den højeste eksamen). S. Vester-Petersens Mindelegat til Janne Sørensen, 9.a. Djurslands Banks flidspræmie til Rita Bang Nielsen, 10. kl. Boghandler Vilh. Hansens flidspræmie til Kirsten Nielsen, 9.b. Ryomgård og Omegns Sparekasses flidspræmie til Lars Ulrik Nielsen og Lars Høgh Clausen, begge 10. kl., og Elevforeningens flidspræmie til Lise Kjær Andersen, 10. kl.

Her er min hånd . . .

Sidste år i november var jeg i Sydspanien, og min vej førte mig også til Granada. Vejret var dejligt med solskin og lunhed. Det var just søndag, og Granada skulle jo udforskes. Under vor omstrejfen i denne fascinerende by kom min ledsager og jeg pludselig til at stå foran en af de store, skønne, gamle katedraler. Vi listede derind; der var mange afdelinger, som der jo ofte er i de katolske kirker. Men vi fandt et sted, hvor der netop skulle være gudstjeneste. Vi satte os stilfærdigt på en af bænkerne for at overvære den, vel vidende at vi ikke kunne forstå, hvad der blev sagt. Der var kun ganske få, der overværede gudstjenesten.

Umiddelbart bag mig sad en lille, gammel og udslidt morlille, klædt helt i sort, som så mange navnlig ældre spanierinder er. På et vist tidspunkt under gudstjenesten rejste de få tilstedeværende sig op og gav hinanden hånden. Jeg mærkede den gamle kvinde bag mig famle efter min hånd. Jeg formoder, at præsten eller pateren bad om fred og fordragelighed mellem mennesker, og man beseglede dette ønske ved at tage hinanden i hånden. Der var noget betagende ved, at denne kvinde drog mig helt fremmede fugl med ind i bønnen. Jeg var meget ked af, at jeg ikke kunne gøre mig forståelig for hende; hun kendte ikke mit sprog og jeg ikke hendes. Men efter gudstjenesten rakte jeg hende min hånd og hviskede: Soy Dinamarca; jeg er ikke sikker på, at hun vidste, hvor Dinamarca var. Men hun besvarede mit håndtryk og så indtrængende på mig, med sine dybt alvorlige, brune øjne.

Denne lille oplevelse, som blev noget værdifuldt også her, fik mig til at tænke på de enkle ord i de gamle elevers sang, hvor vi synger: Her er min hånd ... Derfor siger jeg nu med ønsket om en glædelig jul: Her er min hånd, og tak fordi I så ofte rækker mig jeres igen.

Thyra Weiner Munch.

Afgangsholdene 1979

10. klasse:

Lise K. Andersen, Ryomgård. Ole H. Andersen, Albertslund. Filippa Z. Appel, Ginnerup. Betina E. Bach, Randers. Tonie C. Bach, Ryomgård. Lars H. Clausen, Ryomgård. Anne Mette M. Jensen, Ryomgård. Lis M. Jensen, Ryomgård. Michael J. Jørgensen, Ryomgård. Jan K. Kjeldsen, Ryomgård. Henning Nielsen, Grenå. Lars U. Nielsen, Ryomgård. Rita B. Nielsen, Korupskov. Jette Sand, Søborg. Vinnie K. Sørensen, Nimtofte. Peter Wraae, Ryomgård. Helle Geertsen, Ebeltoft.

9 A:

Anne Mette Dahl, Birkerød. Anita D. Hansen, Ryomgård. Pia Kjer, Ørum Djurs. Bente M. Petersen, Ryomgård. Henning Rasmussen, Kolding. Thomas Rosenstand, Pindstrup.

9 B:

Bo H. Drewsen, Kolind. Paw K. S. Hald, Ryomgård. Erik B. Kristensen, Ryomgård. Søren Lindegaard, Ryomgård. Kirsten M. Nielsen, Østenfjeld. Dorte E. Pedersen, Ryomgård. Keld Rasmussen, Kolding.

En dag i sommer

På rejsen gennem livet sker det, vi dvæler i en fælles anledning. En dag i sommer var årsagen Knud Basse Kristensens 60-års dag. Det er skik at hylde en fødselar ved at feste, bringe gaver, eller gennem særlig omtale. Det sidste er jeg lidt sent blevet tilskyndet og har sagt ja.

Om der på dagen, den 27. juli 1979, blev tid til travetur med Sultan i barndommens grønne enge, véd jeg ikke. Det nås i hvert fald med mellemrum, førend der siges godmorgen på skolen. Ofte er det også skolebestyreren, der om aftenen som den sidste aktive smækker låsen på skolens dør. Fødselsåret 1919 var i øvrigt året, da ottetimersdagen blev lovfæstet med efterfølgende virkning for mange ansatte.

Det er ingen hemmelighed, at Knud Basse Kristensen er en grundig, redelig og pligtbundet skolebestyrer, hvem det altid har ligget fjernt at bruge albuer. Det er ligefremt, at en rankhed i sind og tanke kombineret med sans for stilfærdig medleven har været fundamentale arvedele fra hjemmet i Mesballe.

Som søster Inge og broder Eivind blev Knud elev på Ryomgård Realskole, tog her præliminæreksamen, og begyndte som 17-årig at læse til lærer på Winthers Seminarium i Silkeborg. De første år som lærer havde Knud Basse Kristensen på Krabesholm Højskole ved Skive. Derefter på Nr. Nebel Realskole ved Varde, for så i 1947 at blive den foretrukne ansøger, da en lærerstilling ved Ryomgård Realskole skulle besættes. Fag-

Foto: Red.

området var geografi, historie, matematik, regning og gymnastik.

Den unge, dygtige og energiske lærer virkede som ventet også ved sin gamle skole på en måde, der skabte respekt. Alligevel kom det for kollegerne nærmest som et lyn fra en blå himmel, da denne lærer kort efter i en sommerferie fejrede bryllup med Emmy, en dynamisk og værdifuld lærerinde ved skolen. På ny oplevedes den gamle sandhed, at helheden er mere end summen af delene.

Derimod kom det ikke som nogen overraskelse, da Knud Basse Kristensen i 1961 gik ind i stillingen som viceinspektør ved Ryomgård Realskole. Her var en udfordring for såvel naturligt talent som for faglige kvalifikationer. Besindighed og sans for proportioner er afgørende egenskaber i denne arbejds-sammenhæng. Den nye viceinspektør havde lykke til at løse opgaverne så godt, at det satte spor i skoledagen til gavn og glæde for hjemmene, for eleverne, for kollegerne og for skolen.

Efter en tid at have været konstitueret som skolebestyrer, indstilledes Knud Basse Kristensen af bestyrelsen for Ryomgård Realskole til skolebestyrerstillingen i 1973. Udnævnelsen skete med virkning fra 1. august samme år. Hermed var ansvaret for skolens faglige og pædagogiske ledelse og for den daglige administration betroet en mand, der havde gode forudsætninger for at lede skolen videre i overensstemmelse med mange af de idealer og traditioner, som havde bestået årenes prøve.

»Hver morgen går en ungdom bag skolens mure ind.

Da ringer klokken – – dagens gerning kalder.«

(Axel Munch)

Imidlertid er det sådan, at de ændringer, der er produktet af, hvad vi betegner som samfundsudviklingen, i stigende grad rummer nye udfordringer for skoleområdet. Alene den omstændighed, at halvfjerdsenerne blev et ti-år farvet af reformer og lovændringer, som berører alle familier i Danmark, har gjort alt administrationsarbejde, også en skoles daglige administrationsarbejde, langt mere tidkrævende end tilforn. Spørgsmålet må da blive, om der fremdeles er harmoni mellem den opgave, der på skoleområdet er en helhed bestående af tre dele, – det faglige, det pædagogiske og det administrative arbejde – og den indsats, der med rimelighed kan forventes af et enkelt engageret menneske?

For skolebestyreren har det været et uvurderligt gode altid at kunne drøfte faglige og pædagogiske spørgsmål med en så eminent kollega som fruén hjemme. Ligeledes er børnene, Solveig og Erik, som begge forvalter en god arv, gennem deres indsats en forstærkning. Når et familiemedlem har en særlig forpligtelse, vil det altid være sådan, at de øvrige i familien er med til at betale en pris, for at denne særlige forpligtelse kan opfyldes. Her er således grund til at glæde sig med Knud Basse Kristensen, grund til at respektere og takke for indsatsen og hylde med mange gode ønsker.

Valdemar Korfitsen.

Min hjerteligste tak til elevforeningen for den opmærksomhed, der blev vist mig i anledning af fødselsdagen i sommer.

Knud Basse.

Ryomgård Realskole

I årsskrift 1978 påbegyndtes en beretning om Ryomgård Realskoles historie skrevet af Erik Munch i årene omkring 1960. Der berettes om skolens start og opførelsen af den ældste fløj af skolen, som blev taget i brug i august 1913. Beretningen fortsætter:

Skolen stod færdig; men det skulle snart vise sig, at det at oprette en privat realskole er en vanskelig sag. Den 10. august 1915 begyndte skolen sin virksomhed efter endt sommerferie med ca. 130 elever, så for så vidt var udsigterne lyse. Men den første verdenskrig rasede, og den lagde også sin knugende vægt af uhygge over den nye institution. Der var også sket ændringer af skolens lærerpersonale, idet skolebestyrer Hakon Kirkegaard forlod skolen for at overtage Hesselager mellem- og realskole, og en af skolens lærere, hr. Teglgaard, afgik ved døden.

Men arbejdet gik videre, og 1916 dimitteredes det første hold til præliminæreksamen. Der indstilledes 11 elever, som alle bestod, heraf 4 med udmærkelse.

Den nye skole stod fiks og færdig med bygninger og inventar, men undervisningsmidlerne, samlingerne, skulle også skaffes til veje. Her fik man ved undervisningsinspektionens hjælp den obligate fysiske samling; men den naturhistoriske samling skulle dannes fra grunden. Det arbejde påbegyndtes straks og gav store resultater, så store, at skolen nu ved sit jubilæum står med en af de største zoologiske samlinger.

Verdenskrigen gjorde alting dyrt, og det var vanskeligt at disponere med de svingende priser på næsten alt. Endvidere

skete der en mærkbar forandring i lærerpersonalet, idet Holden Dall og Marie Dall efter skoleåret 1916–17 ved sommerferien forlod skolen. I deres sted ansattes undertegnede samt cand. phil. I. S. Magnusson, og i 1918 ansattes overlærer Dynesen. Skolens lærerpersonale bestod da af følgende: skolebestyrer Axel Munch, inspektør Erik Munch, cand. phil. Magnusson, overlærer Dynesen og fru Dagmar Munch, som var ansat ved skolen 1914, samt frk. Christiansen. Senere i 1918 ansattes af-døde skoleinspektør N. Sæderup, og det blev det personale, som kom til at gøre det pionerarbejde, der skal til, og hvorefter skolen voksede frem. Sjælen i foretagendet var Axel Munch. De ideer, han kom frem med og ledede sin skole efter, var dengang nye. Han var overbevist om, at man, hvis man kunne vinde eleverne, kunne få det med dem, som man ville. Han holdt på, at der på lærerens initiativ mellem lærer og elev skulle fremelskes et sympatiforhold. Han havde den opfattelse, at var dette sympatiforhold til stede, så var det disciplinære spørgsmål dermed løst, og han understregede, at af disciplinen afhang alt. Det kunne ikke nytte, at læreren var nok så udmærket, hvis forholdet imellem ham og hans elever var af en sådan art, at han ikke kunne være i klassen. Det var derfor ikke alene nødvendigt, at en lærer var således indstillet, at han holdt af børn, men det var en forbrydelse mod børn, hvis en mand, der med sig selv vidste, at han ikke havde nogen særlig kærlighed til børn, gav sig til at være lærer, for hans gerning var på forhånd dømt til at mislykkes – ja, til at være skadelig. Og hvordan gik det så med at lede en skole efter dette pædagogiske livssyn? Jo, det er en given ting, at det var en fordel for Axel Munch, at han kunne virke ved sin egen skole; han kunne jo selv bestemme, hvilke folk han ville ansætte som lærere, og det vil jo sige, at han kunne søge at få folk, som ville gå ind for hans pædagogik – ja, måske forstå den. Selvfølgelig havde han øjnene opladt herfor; men den private skoles kår var dengang ringe. En lærerløn var 1200 kr. årlig, og en lærerinde fik 600 kr. årlig, og med de penge kunne man jo ikke vente at få førsteklases arbejdskraft. Endvidere var han jo selv fattig, og skolens økonomi var ikke stabil; det var uvidst, om den overhovedet kunne eksistere. I begyndelsen var han derfor helt

alene om sin pædagogik, men han skånedes sig ikke. Han var i besiddelse af den første grundlæggende betingelse; *han holdt af børn.*

Bevis N° 49

Vi undertegnede erkender herved, at vi af
Hr. Portier P. S. Rasmussen Ryomgaard
har modtaget en Sum stor 50,00 Kr.,
skriver Helstedsundsgade 10, Ryomgaard
rentefri og uopsigelig, til Hjælp til Optørelsen af
den nye Skolebygning til Ryomgaard Realskole.
Beløbet vil være at tilbagebetale paa den ved
Tegningen omtalte Maade.

Ryomgaard Realskole, den 1. August 1914.

Holsten Dall. Hektor Rasmussen.
af ordlydsskrivning hos Rasmussen
den 1. August 1914
Holsten Dall. Axel Munch.

Ovenstående viser et aktiebevis fra skolens start, hvor der blev tegnet aktier for 5.500,- kr.

Som årene gik, fik han også en medarbejderstab, af hvilke de fleste forstod ham, og i hvert tilfælde ingen modarbejdede ham. Det var navnlig det sidste, han stolede på; med hensyn til det første regnede han absolut kun med resultaterne. Hvilke erfaringer gjorde han så, som han nu stod som enevældig praktiker af sin pædagogik? Jo, erfaringerne var både lyse og mørke, men vistnok mest lyse. Han havde mange glæder. Der var mange elever, der sluttede sig til ham i et særligt sympatiforhold; men der var også dem, der ikke gjorde det. De sidste gik dog heller ikke til den modsatte side, så man kan ikke sige, at de ikke kunne lide ham. Han var vellidt af alle og meget respekteret; men det var vel nok en af de mørke erfaringer for ham, at det viste sig umuligt at nå til bunds. Eleverne blev derfor delt i to grupper – de særlige og de almindelige, og som tiden gik, og skolen voksede, blev det de særlige, han gav sig mest af med, og inden for dem atter en udvalgt gruppe – »Staben«, som stod ham særlig nær. Dette kunne jo så ikke undgå at føre til, at den særlig udvalgte gruppe blev fremmede for de øvrige lærere, og selvfølgelig kunne det heller ikke undgås, at medlemmerne af »staben« ikke altid blev lige nemme at have med at gøre for de øvrige lærere; han var jo for dem den eneste. Selv om der altså kan peges på visse ting, som var lidt besværlige for medarbejderne, og selv om de samme ting ikke fandt absolut bifald hos de øvrige elever, der tilhørte den almindelige del, så kan det ikke stærkt nok fastslås, at hele forholdet var medvirkende til at give skolen sin særlige tæft – sin særlige patina. Det er afgjort, at Axel Munch og hans udvalgte var surdejen, der gennemsyrede det hele. Det var derfra retningslinierne gaves. De gjorde, som en præst i omegnen, hvis søn hørte med til de særlige, udtrykte det, at der blev højere til loftet på Ryomgård Realskole.

En rejse på Djurs

14

Til gilde i Sivested

Sidste års rejse sluttede i Kolindbro på vej til Sivested, den gamle bonde- og fiskerby ved Kolindsund. Sivested og egnens historie har flere gange været godt stof i årsskriftet – ikke mindst i forbindelse med Sundets udtørring 1872–80. Men der er mere at fortælle om Sivested, især fra gården Hannesminde, hvor samme slægt har boet i 5 generationer og værnet om familietraditionerne. Brødrene Johannes og Jakob Kahr, de nuværende ejere, opbevarer pietetsfuldt Fæstekontrakter, Skifte-retsudskrifter, Aftægts- og Fledføringskontrakter og meget andet gennem de sidste 200 år. Ikke mindst nogle skattekvitteringsbøger, hvoraf den ældste er dateret og autoriseret for Jens Nielsen Kahr i 1824 og overdraget til hans søn Mads Jensen Kahr, da denne fik skøde på gården den 23. december 1832. I denne »Qvitteringsbog« findes mange notater, der gør tiden levende i det 19. århundredes Sivested. Blandt andet om et mægtigt gilde i påsken 1864, og som hermed gives videre til alle yndere af »Risengrød og Klipfisk«. Gengivet som et sådant bondegilde har kunnet læses i – og imellem linierne – som tredje generations mand på gården, Jens Madsen Kahr, har prentet med egen hånd.

En forårsdag i 1864 kørte gårdmand Jens Madsen Kahr og hans kone Mette Johanne til Grenå for at handle. Der forlyder intet om, hvad de bragte med sig fra gården i Sivested? Vel gode, hjemmeavlede produkter som smør og æg, måske korn til at sælge eller bytte på torvet. Eller friskfangede ål, gedder, brasen og ørreder fra det gode fiskevand lige uden for porten,

fra det nu udtørrede Kolindsund, som dengang bredte sig foran ejendommen og var Danmarks største indsø. Måske var der marked i Grenå netop den dag.

Når vi overhovedet kender denne indkøbstur, skyldes det Jens Madsen Kahrs førømtalte »Qvitteringsbog«. Den lille indbundne bog, der oprindeligt var autoriseret som skattekvitteringsbog i 1824, behørigt forsynet med stempelmærker med kongekrone og Frederik VI's monogram, samt betalt med 41 Skilling kvitteret af Schifter og Falkenskiold. Som sådan er den brugt af Jens' bedstefar og far gennem perioden 1824–33. Her kan man læse, at gårdens afgifter til det offentlige i nævnte tidsrum er steget fra 10 Rigsdaler, 1 Mark og 70 Skilling til 51 Rigsdaler og 39½ Skilling – en alvorlig forøgelse af skatterne, men det er nu ikke det, vi her skal fordybe os i.

Skatteregnskabet slutter brat ved seks udklippede sider – (stod der noget, som ikke ragede andre?). Herefter følger så Jens Madsen Kahrs notater, der er tilføjet mange år senere.

Eftel betalt	G. 1824		G. 1825	
	Rbd.	S.	Rbd.	S.
1824.				
Januar Kvartal.				
Landstar			29	
Houngeslæde			11	
Skeffelsstar				
Egenomsind				
Etterpenge				
April Kvartal.				
Landstar				
Houngeslæde				
Brandpenge				
Egenomsind				
Baufrænter				
Etterpenge				
22				
Fluiderede				
Egenomsind				
Baufrænter				
Billets af betale				
Jens Madsen Kahr				
Livstads, den 25/5 44				

1 til Lørdag	2. 4.
1 til Lørdag	2. 4.
1 til Lørdag	1. 3.
1 til Lørdag	2. 5.
1 til Lørdag	2. 2.
1 til Lørdag	3. 2.
1 til Lørdag	4. 8.
1 til Lørdag	2. 8.
1 til Lørdag	1. .
1 til Lørdag	2. 12.
1 til Lørdag	1. 3.
1 til Lørdag	12.
1 til Lørdag	4.
1 til Lørdag	4.
1 til Lørdag	4.

Jens Madsen Kahrs Skattekvitteringsbog opslået. Navnetræk og dato t. v. og den omtalte »Dosmerseddel« t. h.

Som en slags indvielse af bogen til det nye formål har han under den sidste skatteligning 1833 – Januar Qvartal – skrevet navn og dato: Jens Madsen Kahr, Sivested den 21 Marts 1864.

Allerede på næste blad i bogen findes den indkøbsliste, som har motiveret denne historie om et mægtigt gilde. Det er en »Dosmerseddel« så overdådig, at den stiller hele bogens øvrige indhold i skyggen. Af den lange række vareposter er de 21 første skrevet af Jens – og hans specielle bogstaveringer og dialektord kan genfindes på alle bogens følgende sider – mens de sidste 6 poster sammen med priserne og den afsluttende udregning er tilføjet af købmanden. Hvem denne var, véd vi desværre ikke, men man gætter på, at indkøbet har fundet sted i én af de store gamle Grenå-købmandsgårde med god udenomsplads, med pakhuse og hestestald, hvor de to øg kunne hvile ud, mens Mette Johanne og Jens fik en mel'mad og en dram – fik handlet og snakket. Måske var købmandsgården i Lillegade 30, hvor købmand O. B. Kruse residerede 1840–70. Jens Madsen Kahr har ganske afgjort været dagens store kunde. Se blot:

1 Lispund Bærefisk	2 Rdl.	2 Mark	0 Skill.
1 Lispund Riis	2 –	4 –	0 –
1 Lispund Flors Meel	1 –	3 –	0 –
1/2 Lispund Bønner	2 –	5 –	0 –
1/2 Lispund Kandis	2 –	2 –	0 –
5 Pund Sikorie	0 –	3 –	2 –
En Top Hvi Sokker, 19 Pd. a 26S.	5 –	0 –	14 –
2 Pund Svedsker a 20 Sk.	0 –	2 –	8 –
3 Pund Rosiner a 2 Mark	1 –	0 –	0 –
3 Pund Poddersukker	0 –	3 –	12 –
1/4 Pund Kaneel	0 –	1 –	8 –
Et halvt 1/4 Pund Dito	0 –	0 –	12 –
Kardemomme for 1 Mark	0 –	1 –	0 –
Moskadtblomme for 1 Mark	0 –	1 –	0 –
4 Moskadtnødder	0 –	0 –	12 –
Allehaande for 4 Skill.	0 –	0 –	4 –
Korender for 4 Skill.	0 –	0 –	4 –
Pever for 8 Skill.	0 –	0 –	8 –
1/2 Pot Senep	0 –	1 –	0 –

1 Qvintin Safran	0 –	1 –	4 –
6 Poter Rom a 2 Mk. 8 Sk.	2 –	3 –	0 –
100 Potter Brændevin a 17 Sk.	17 –	4 –	4 –
10 Pund Maryland	1 –	2 –	12 –
2 Pund Melange	0 –	3 –	0 –
3 Fl. gl. Fransk Viin	1 –	0 –	12 –
¹ / ₂ Skæppe Salt	0 –	1 –	12 –
50 Stk. & 50 Stk. 3 Tom. Søm	0 –	1 –	12 –
Tilsammen	44 Rdl.	3 Mark	12 Skill.
2den April			
afgaaer 1 Lispund Fisk	2 –	2 –	0 –
	42 Rdl.	1 Mark	12 Skill.
1 Dunk. 1 Anker. ¹ / ₂ Tønde.			

Beholderne, som fodnoten nævner, er medgivet til låns – de var til de flydende varer. Regningen er ikke kvitteret, men betalingen – i penge eller naturalier – er vel faldet den 2. april, samtidig med at klipfisken blev returneret. Selve indkøbet – og dermed besøget i købmandsgården i Grenå – må altså have fundet sted tidligere, sandsynligvis mellem den 21. marts, da Jens signerede bogen, og den 24. marts, som indledte påsken i 1864.

Hvad var da grunden til dette formidable indkøb? Har man hamstret? Vi befinder os jo i krigsåret 1864, og der kunne være god mening i at sikre sig, når man havde midlerne. Læsere, der har oplevet verdenskrig 1 og 2, vil kunne tale med om vareknaphed og rationeringskort, men de sidste kendte man ikke i tiden for den sidste slesvigske krig, da Sønderjylland betingelsesløst måtte afstås til den tyske kejser.

Indkøbet i Grenå må snarere ses som forberedelse til et stort gilde på gården i Sivested. Bondegilder af virkeligt format var ikke ualmindelige i de tider. Venner og frænder kom ofte langvejs fra og skulle beværtes, som regel gennem flere dage. Anledningen kunne være bryllup, barselsgilde eller begravelse. Af kirkebogen for Tøstrup sogn fremgår det, at familien Kahr i Sivested har haft barnedåb den 24. februar 1864. Måske har man af praktiske – måske af vejrmæssige grunde udsat festen for den lille – Else Marie – til påskehelligdagene.

Men tilbage til købmandsregningen, der bogstaveligt er skrevet med dialektord, som man stadig kan høre i det talte sprog på egnen.

1 lispund bærefisk. 1 lispund er 16 pund (8 kg), og med bærefisk skal forstås bergensfisk, som er klipfisk og en yndet spise ved bondegilder både her og der i landet. Mærkeligt at netop dette indkøb er gået retur, men det fremgår jo tydeligt af tilskriften nederst på købmandsregningen. Har man fundet på noget andet og bedre, eller var fisken af dårlig kvalitet? Det sidste synes helt utænkeligt i dette tilfælde, hvor købmand O. B. Kruse var leverandøren. Hans kone Abigael Cathrine Kruse var kendt overalt i Grenå og omegn som en eminent tilbereder af bergensfisk. Hun ville næppe have tilladt sekunda varer i sin mands butik. Vi er så heldige at kunne bringe Madam Kruses personlige opskrift til en succesfuld klipfiskemiddag.

»Af et Fad Aske bliver der gjort Lud. Otte Dage før Fiskene skal bruges, saves de itu og lægges i Brøndvand – f. Eks. en Tirsdag. Onsdag kommes der klar Lud paa dem. Torsdag kommes der en god Haandfuld læsket Kalk i Luden og piskes godt ud. Der maa røres godt op til Mandag Morgen, saa bliver de taget op og skyllet godt af i Brøndvand, kommes derefter i Aavand og henstaar der til Tirsdag Formiddag. Saa bliver de skrabede og skaarne itu. Kommes atter i Aavand og koges om Aftenen i Aavand.«

Næste ret er risengrød, der spistes i store mængder ved festlige lejligheder. Dertil brugte man alle tiders dyreste krydderi, safran. Listen anfører 1 Quintin – dvs. ca. 4 gram – altså en meget beskeden mængde, men den kostede lige så meget som en medhjælper dagløn. Eller omregnet i fødemidler kunne man købe 2½ tønne kartofler for de samme penge. Safran udvindes af krokusblomstens støv, som spurvene delikaterer sig med i vore haver hver eneste dag, når vinterens ende er nær, uden at spørge om prisen. Til fremstilling af et Quintin Safran medgår ca. 400 krokusblomster.

I Norsk Folkemusæum på Bygdøy – halvøen uden for Oslo – findes meget andet end Teknisk Musæum og Vikingskibe. I nærheden af den norske Stavkirke findes et hus med opdækket

festbord, lurfade med risengrød, let gulligt af dyr og dejlig safran. De anrettede fades indhold er dog ikke ægte, men ser sådan ud – eller så sådan ud, da jeg besøgte Bygdøy for nogle år siden.

Flors Meel behøver sikkert ikke nærmere forklaring. Bønner, kandis og sikorie ej heller. De tre ting i forening kaldtes forhen Kaffetøj, udtalt »Kaffetøw«. Den hvide sukkertop huskes endnu af mange husmødre, der langt ind i vor tid foretrak denne form for sødemiddel til syltetøj og gelé. Svedsker, rosiner og puddersukker er naturligvis til bagværk, ligesom de forskellige krydderier og korenderne. Bemærk at Jens Kahr har skrevet kanel to gange, sidst med et halvt kvart pund. Det har knebet med at formulere den ønskede vægt. Pever er tydeligvis peberkorn, også kaldet »krudt«. Senep er helt klart til det fede soflæsk fra sulekarret.

Ved de våde varer er købmanden trådt hjælpende til. Hans gåsepen flyver let og behændigt over papiret, sætter priser til og tæller sammen. 6 potter Rom på dunk og 100 potter Brændevin fordelt på et anker og en halvtønde. Det giver et betragteligt antal snapse, ca. 2500 efter nutidens værtshusmålebægere. Men dengang var snapsene dog noget større og til gengæld ikke så procentstærke.

Maryland er en billig tobak til den lange pibe. Melange en noget finere kvalitet – måske til privat brug. Så er der den gamle franske vin, uden tvivl forbeholdt damerne – eller som man sagde: Madammerne – der ikke tålte de klare dråber fra anker og tønde. Og endelig det uundværlige salt til slagtemaden og tørstens fremme. Sidst kommer vi til 3 tommer sømme, der må overlades til fantasien. De kan være købt til brug for fremstilling af siddepladser, borde og bænke til de mange gæster, der havde efterkommet værtsfolkenes indbydelse. Måske har man tømret dansegulv og spillet op til bal i loen?

Et sådant gilde må have varet i flere dage, og der er medgået betydeligt mere end købmandsvarerne. Man har bagt og braset, man har brygget øl i dagevis forinden. En ko, et par kalve, et får eller et par grise foruden en flok høns har måttet lade livet. Kål og krydderurter har haven kunnet levere. Men om disse egne produkter findes intet nævnt i bogen.

Derimod er der meget andet: Fæstemål af karle og piger og aflønning af disse. En karls årsløn fra november 1868 til november 1869 udgør »48 Rigsdaler, 3 Alen Vadmøl og 2 Pund Uld«. Pigen Ane Kathrine Jakobsen fra Fannerup fik i løn fra november 1871 til november 1872: »18 Rigsdaler, 8 Alen Hvergarn, 4 Alen Blaargarn, et uldent Forklæde, 2 Pund Uld og 2 Par Træsko«.

Der findes noteringer om udbytte og priser på afgrøder, om gæld og tilgodehavender samt diskrete oplysninger om køernes besøg hos bytyren, og hvornår den brune hoppe tog hest. By-smeden fik til november 1875 leveret 3 skæpper rug i smedeløn. Et læs tørv kostede 1 tønne byg hos Thomas Nielsen i Ramten. Poul lånte 15 Rigsdaler på Maarupvad marked i 1870. Salg af 14 traver tækkerør indbragte 14 Rigsdaler i 1874. Og sådan fortsætter Jens i såvel denne bog som i to følgende. Det vil føre for vidt at referere alle aktuelle linier i bøgerne, men det bør vel oplyses, at Jens Knold fik 3 kroner for at rense skolens lokummer i et halvt år – Anno 1890. Til slut et af Jenses gode råd mod trommesyge: »Man opløser Kamfer i Spiritus, og til en Ko bruger man 1 Spiseskefuld og en The-skefuld til et Faar.«

Jens Madsen Kahr har uden tvivl deltaget i tidens mange nye rørelser, han har ikke blot kunnet læse, skrive og regne, hvad vi til fulde er overbevist om gennem hans mange notater i regnskabsbøgerne. I 1872 anskaffede han bl. a. bogen »Danmark – en historisk-topografisk Beskrivelse«, udgivet af L. Both. Bogen er stadig i slægtens eje. På bogens titelblad skrev Jens: »Denne Bog tilhører Jens Madsen Kahr – 1872 – Dette Aar den 2 Maj begyndte det første Gravearbejde til Kolindsunds Udtørring.«

Jens Madsen Kahr i Sivested skrev derved de første linier til »Historien om Kolindsund«, som gentagne gange har fået plads i årsskriftets spalter. I andet bind af »En Rejse på Djurs« udgivet i 1973 kan historien genopfriskes, og i tredje bind findes endnu mere »nyt om gammelt«. Den sidst nævnte »Rejse« findes på boghandlerens disk, når du læser disse linier.

Praktiske oplysninger om skolen

Siden 1. august 1960 har Ryomgård Realskole været en selv-ejende institution. Medlemmer af institutionen er automatisk de forældre, der har børn på skolen. Herudover kan optages som medlemmer kommuner og personer, som har interesse i skolens arbejde og ønsker at støtte dette, mod et indskud på mindst 100 kr. (kommuner dog mindst 1000 kr.).

Dette være sagt som en speciel henvendelse til forældre, der gennem en årrække har haft børn på skolen, og som derigennem har fået interesse for dens virke: Når Deres barn forlader skolen, kan De for dette beskedne éngangsbeløb bevare Deres forbindelse med skolen og Deres stemmeret til bestyrelsesvalg og dermed indflydelse på skolens drift.

Bestyrelsen

Det økonomiske ansvar for skolens drift varetages af en bestyrelse på 7 medlemmer. Den vælges for tre år.

Den nuværende bestyrelse, valgt ved medlemsmødet den 27. september 1978, ser således ud:

1. Lrs. K. Vester-Petersen, Torvegade 14, 8900 Randers, telefon 42 60 00.
2. Dyrlæge P. Rasmussen, H. C. Andersensvej 1, 8560 Kølind, telefon 39 10 77 eller privat 39 15 95.
3. Bankdirektør N. P. Bager, Parkallé 7³, 8000 Århus C, telefon 19 96 67, Korup 36 71 21, banken 12 61 11.
4. Ejendomshdl. Jørgen Holm-Pedersen, Storegade 3, 8550 Ryomgård, telefon 39 43 00.

5. Fru Yrsa Christiansen, Nordlyvej 17, 8550 Ryomgård, telefon 39 41 46.
6. Bestyrer, fru Anne Marie Bertelsen, Spurvevej 11, Thorsager, 8410 Rønde, telefon 37 93 12.
7. Direktør Frederik Jensen, Lillerupvej 8 B, 8410 Rønde, telefon 37 21 73.

Forældrerådet

Der holdes valg til forældrerådet hvert år inden udgangen af september. Efter forældrerådvalget den 27. september 1979 ser rådet således ud:

1. Valdemar Korfitsen, Langelinie 23, 8560 Kolind, telefon 39 18 42 (formand).
2. A. V. Pedersen, Poppelvej 7, 8550 Ryomgård, telefon 39 43 59 (næstformand).
3. Kirsten Jensen, Poppelvej 58, 8550 Ryomgård, telefon 39 46 44 (sekretær).
4. Per Bendix, Marienhoffgården, 8550 Ryomgård, telefon 39 45 56.
5. Curt Frandsen, Horsemosevej 8, Stenvad, 8586 Ørum Djurs, telefon 38 15 66.
6. Jytte Uldall Hansen, Nordlyvej 18, 8550 Ryomgård, telefon 39 45 60.
7. Anne Lise Jacobsen, Poppelvej 70, 8550 Ryomgård, telefon 39 48 54.

Tilsynsførende i henhold til lov om private skoler er overlærer Carsten Godtfredsen, Huldremosevej 54, 8586 Ørum Djurs.

Skolebestyrer K. Basse Kristensen træffes som regel hver skoledag kl. 12,10–13,00 på skolens kontor, tlf. (06) 39 40 02. Skolebestyreren privat, Vibevej 19, Ryomgård, tlf. 39 41 35.

Viceskoleinspektør A. V. Pedersen, Poppelvej 7, 8550 Ryomgård, tlf. privat (06) 39 43 59. Viceskoleinspektøren har også den daglige kontakt med kostafdelingen.

Lærerrådsformand: fru Birgit Nielsen, Frelling, 8560 Kolind.

Skolelæge: P. Kraunsøe, 8581 Nimtofte.

Skolepsykologisk bistand: Skolepsykologisk kontor, Grenå.

Sundhedsplejerske: fru Lene Buch.

Daglig ledelse af kostafdelingen: Hedvig og Egon Danielsen, Torvegården, 8581 Nimtofte, tlf. (06) 39 81 15.

Pedel: Preben Nebel, Nordlyvej 4, Ryomgård, tlf. 39 40 87.

Skolebetalingen

Betalingen omfatter undervisning, bogleje og nødvendige materialer. For skoleåret 1979/80 gælder følgende satser:

Børnehaveklasse	1.980,00 kr.
1.-4. klasse	1.980,00 kr.
5.-7. klasse	2.530,00 kr.
8.-10. klasse	2.915,00 kr.

Skolepengene opkræves i 11 rater og forfalder forud. Der betales fuld rate for den måned, i hvilken elever begynder skolegangen. Ved udmeldelse i årets løb betales fuld rate for den måned, hvori udmeldelsen finder sted. Ved indbetaling på giro 6 03 89 13 er postvæsenets kvittering gyldig over for skolen. Den enkelte rate bedes indbetalt inden den 10. i måneden.

Skolen forbeholder sig ret til at tilskrive restancebeløbene renter. Bliver restancen $\frac{1}{2}$ år gammel, kan den overdrages til retslig incasso.

Forsømmelser

Skolen har pligt til at føre protokol over elevforsømmelser.

Når en elev forsømmer skolen på grund af sygdom, skal forældrene give skolen besked derom.

For korte sygeperioders vedkommende kan det gøres ved, at eleven møder med en erklæring fra hjemmet første skoledag efter sygdommen.

Ved længere sygdomsperioder forventes det, at skolen får besked snarest muligt.

Skolen forbeholder sig ret til – i undtagelsestilfælde – at kræve lægeattest.

I ganske særlige tilfælde – store familiebegivenheder og lign. – kan en elev fritages for skolegang efter *forud* indhentet tilladelse fra skolens kontor.

Befordringsudgifter

Lov om friskoler og private grundskoler m. v. af 8. juni 1977 indeholder bestemmelser om hel eller delvis dækning af befordringsudgifter.

Bestemmelserne findes i paragraf 29, som lyder:

Kommunen dækker efter ansøgning udgifterne til befordring med offentlige trafikmidler mellem skolen og hjemmet eller dets nærhed for de børn i friskoler og private grundskoler, som er hjemmehørende i kommunen, og hvis skolevej opfylder betingelserne i folkeskolelovens § 25, stk. 1, nr. 1 eller 2.

Stk. 2. Hvor offentlige trafikmidler ikke forefindes, eller hvor de medfører urimelig ventetid, skal kommunen godtgøre udgifterne til egen befordring.

Stk. 3. Kommunens forpligtelser gælder dog ikke for afstande, hvormed skolevejen overstiger 12 $\frac{1}{2}$ km i børnehaveklasse og på 1.–3. klassetrin, 16 km på 4.–9. klassetrin og 17 km i 10. klasse.

Stk. 4. Kommunen skal endvidere sørge for befordring til og fra skole af syge og invaliderede børn efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren.

Stk. 5. Kommunen kan i stedet for at dække udgifterne til befordring med offentlige trafikmidler eller at godtgøre udgifterne til egen befordring godtgøre udgifterne til en af skolen etableret befordringsordning eller selv drage omsorg for befordringen. Befordringen kan være fælles for elever i folkeskolen og i de af loven omfattede skoler.

Stk. 6. Klage over kommunens afgørelse i henhold til foranstående bestemmelser kan indbringes for amtsrådet, der træffer den endelige administrative afgørelse. De af de kommunale myndigheder i Københavns og Frederiksberg kommuner trufne afgørelser kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

Støttemuligheder

Legater:

Til skolen er knyttet følgende legater:

1. Skolebestyrer Axel Munchs friplads.
2. Dagmar og Erik Munchs mindelegat.
3. Villy Halds legat.

Disse legater opslås på skolen i april måned og tildeles som hele eller delvise fripladser.

Søskendemoderation:

Forældre, der har flere børn gående på skolen samtidig, kan få nedslag i betalingen. For tiden gælder følgende regler:

1. barn betaler fuldt ud, 2. barn betaler $\frac{3}{4}$, 3. barn $\frac{1}{2}$ og 4. barn $\frac{1}{4}$.

Denne søskendemoderationsordning gælder klasserne fra 1. til og med 10. årgang.

Statens fripladstilskud

Fra statens side ydes et mindre beløb som fripladstilskud til elever i private skoler.

I Lov om friskoler og private grundskoler m. v. af 8. juni 1977 hedder det i § 17:

Til nedbringelse af skolepengene ved friskoler og private grundskoler, der opkræver skolepenge på et takstmæssigt fastsat grundlag, yder staten inden for et årligt fastsat beløb fripladstilskud til elever, som ikke er fyldt 18 år ved skoleårets begyndelse.

Stk. 2. Fripladstilskuddet beregnes under hensyn til elevens og forældrenes økonomiske forhold.

Stk. 3. Undervisningsministeren fastsætter regler om beregning og udbetaling af fripladstilskuddet.

Skema til ansøgning om dette tilskud fås på skolen før sommerferien.

Statens Uddannelsesstøtte

Statens Uddannelsesstøtte er begrænset til at gælde uddannelsessøgende, der er fyldt 18 år. Det vil i praksis sige, at kun enkelte »ældre« elever i 10. årgang kan søge.

Forældrekontakt

Skolen bygger på et gensidigt tillidsforhold mellem forældre og skole. Kontakten til forældre kredsen søges opretholdt ad forskellige veje:

1. Elevens faglige standpunkt:

Tre gange årligt giver skolen forældrene meddelelse om deres børns standpunkt gennem standpunktsbøger, der skal forevises hjemme, underskrives af forældrene og tilbageleveres til skolen.

2. Klasseforældremøder:

Skolen stiler efter at nå et klasseforældremøde for hver klasse i løbet af skoleåret.

I nogle tilfælde udvides forældremødet til et forældre- og elevmøde.

3. Forældrekontaktaftener:

Den første torsdag i månederne november og marts holdes

kontaktaften, hvor alle skolens lærere er til stede på skolen – i hver sit lokale.

4. *Forældreuge:*

I ugen fra 21. januar til 25. januar 1980 holdes en såkaldt »åbent-hus-uge«, hvor forældre, der har tid og lyst, kan følge undervisningen i deres barns klasse og i det hele taget få et indtryk af skolens dagligdag.

Ferieplan for resten af skoleåret 1979/80

Juleferie: Lørdag den 22. december – onsdag den 2. januar.

Vinterferie: Lørdag den 9. februar – søndag den 17. februar.

Påskeferie: Onsdag den 2. april – tirsdag den 8. april.

Store Bededag: Fredag den 2. maj.

Kr. Himmelfartsdag: Torsdag den 15. maj.

Månedsløvsdag: Fredag den 16. maj.

Pinseferie: Lørdag den 24. maj – mandag den 26. maj.

Grundlovsdag: Torsdag den 5. juni.

Sommerferie: Lørdag den 21. juni – søndag den 10. august.

Alle de nævnte datoer inklusive.

Antal skoledage: 197, – Antal fridage: 169.

Skolens målsætning

Skolen ser det som sit mål at meddele kundskaber og møde eleverne og hjemmene med åbenhed og med rimelige udfordringer.

Undervisningen sigter imod at føre eleverne frem til de til enhver tid for Folkeskolen gældende prøveformer.

Målsætningsfortolkning

Skolen ønsker at bygge på et gensidigt tillidsforhold og et positivt, loyalt samarbejde mellem forældre, lærere og elever.

Skolen stiler efter at nå sit mål ved:

1. at fremme elevernes ansvarsbevidsthed og respekt over for deres arbejde og over for deres medmennesker både i og uden for skolen.
2. at udvikle elevernes færdigheder mest muligt og give dem den størst mulige konkrete viden.

3. at opøve eleverne i at arbejde selvstændigt for derved at give mulighed for tilegnelse af stadig større viden.
4. at fremme elevernes arbejdsglæde og oplevelsesevne og derved samtidig danne grundlag for en meningsfyldt udnyttelse af fritiden.
5. at bestræbe sig på at give eleverne de bedst mulige forudsætninger for at kunne indpasse sig i det bestående samfund.
6. at få eleverne med til at skabe et trygt skolemiljø.
7. at lære eleverne, at en forudsætning for tryghed er tolerance, god orden og hensynsfuld adfærd såvel i som uden for skolen, og
8. at holde klassekvotienten på et niveau, som er pædagogisk forsvarligt.

For at skolen kan opfylde sine mål, forudsættes det:

1. at forældrene interesseret følger deres barns skolesituation.
2. at eleverne er indstillet på ansvarsbevidst samarbejde.
3. at lærerne er indstillet på et loyalt samarbejde, såvel kollegialt som over for forældrekrædsen.
4. at skolen i hvert enkelt tilfælde nøje overvejer, om en elev kan optages, og
5. at skolen forbeholder sig ret til at bortsende en elev, hvis al indsats fra skolens side har været forgæves.

Høstfest i 3. kl. Foto: Red.

Høstfest i 3. kl.

En dag havde vi i læsebogen læst om en klasse børn, som i timen havde lavet en slags høstfest, og det lød så festligt, at én af os sagde: »Kunne vi ikke også gøre det, fru K. Basse?« Det kunne nok lade sig gøre, og vi satte os straks til at bestemme, hvad vi skulle tage med af frugt, grøntsager, bordpynt osv. Hver af os skulle komme med noget, vi havde dyrket. Intet måtte købes.

Dette skete en fredag, og høstfesten skulle allerede holdes om mandagen i vores dobbelttime.

I løbet af weekenden var en del desværre blevet glemt, men høstfest fik vi alligevel. Straks om morgenen pyntede vi et bord pænt med æbler, pærer, blomster, gulerødder, tomater, rønnebær, en stor agurk og drikkebægre til saftvand. Blomster havde vi også! Midt i det hele kom hr. Højholt og fotograferede os – mærkeligt at han netop havde sit apparat med den dag.

Og så spiste vi af frugterne, sang høstsange ind imellem, og så legede vi forskellige lege, som alle havde noget med høsten at gøre.

Pludselig kikkede K. Basse indenfor, og det var sikkert nok for at smage på noget af det, der lå på bordet; vi kunne i hvert fald se, at han godt kunne lide gulerødder.

De to timer gik hurtigt, og de sidste ti minutter blev brugt til oprydning. Vi syntes alle, at det var sjovt at »lege« nogle af de historier, vi har læst i læsebogen.

3. klasse og Emmy Basse Kristensen.

Ryom-dage in memoriam

Hyldest til Ryomgård Realskole fra 25-års jubilarene 1979.

Som alle gode historier begynder også denne.
Der var engang en skole, Ryomgård Realskole.
Den lå ved storbakkens fod.
Gennem sekler har den været kraftcenter for en opvoksende ungdom,
der i dag er spredt ud over Danmark og rundt om i verden.
Mangt et sted tænder dens navn lysende minder om en svunden tid,
en svunden skoletid.
Minder om en række oplevelser. Minder om en tid, hvor man forberedte sig til livet.
Minder om venner, kammerater og lærere.

I dag er vi 25-års jubilarer.
Tænk! Det er 25 år siden, vi tog muntert afsked med hinanden –
og med lærerne.
25 år er gået! Og nu er vi her igen. Herligt!
25 år!
Ka' du huske?
Ka' du huske?
Herligt!

Som hyldest til skolen og som tak for en dejlig skoletid
vil jeg gerne flette en duftende blomsterkrans
om alle vore bedste minder.

Jeg vil begynde med nerierne.
De lys-røde nerier i kurvene ved de to store vinduer i »Salen«.

Hver dag mødtes vi til 12-sang.
Hver elev havde sin plads, og lærerne deres.
Fru Munch sad ved klaveret. Erik Munch stod ved talerstolen
m/ guldhornene med sekretær og ringeduks ved hver sin side.
Herfra udgik styringen og kraften.
Herfra udsprang inspirationen til hverdagens pligter.
Herfra udsprang fornemmelsen af samhørighed.
Når dagens bemærkninger var givet, og Erik Munch havde indtaget
sin plads, genlød det store rum af sang.
På lørdage havde vi fællestime.
I »Salen« lærte vi at lytte til foredrag,
og her priste vi de gange, vi blev forkælede med en film.
Til jul mødtes vi her om det store juletræ.
Og så stod bænke på en helt anden måde.
I eksamenstiden og ved terminsprøverne var der kun adgang
for »de store«.
Andre listede uden om i ærbødig afstand.
»Salen« var skolens hjerte.

På gangen med de hvide bænke var grønne planter en glæde,
når vi gik fra søjlehallen til klasseværelserne.
Og denne frodige vegetation så vi udefra hver dag,
når vi gik gennem porten til og fra toget.

På første sal lå »Samlingen«.
Hele året havde vi de udstoppede dyr at kigge på.
Men om foråret bugnede det med vilde blomster.
Utallige arter i bundter à 36 stk. blev i botaniktimerne delt ud.
Hele Djurslands farvestrålende frodighed passerede revy.
Mange herbarier blev grundlagt her.

Når vi skulle op i »G.H.«, måtte vi svinge forbi »Samlingen«.
Så kunne vi i forbifarten nå at få et glimt af blomstervinduet
ved lærerværelset.
Klatrerankerne stod skarpt i smårudernes modlys,
og perspektivet understregedes af »anegalleriet«
og de lange knagerækker.
Og så var vi der! Det var spændende!

De hule, slidte trappetrin.
Skiltet med: Fæ dør
Frænde dør.
Sidst dør mindet om stor mands dåd.
Og så døren. Døren til tårnkammeret.
Døren til fortiden.
Døren til fremtiden.
Døren til verden.

»G.H.«! Fortættet atmosfære!

Kan der tænkes et rum, der bedre end dette, kunne nære
videbegærligheden og fantasien? Jeg tror det næppe.

Den koncentration, der fordredes i timerne, blev i frikvartererne
afløst af leg.

På bakken stod »kastanjen, der tændte blusset i sin kærte«
hvert eneste forår.

Forbi den drønedre drengene for fuld fart frem og tilbage fra
fodboldpladsen,
og under den hørtes hvin fra piger, der blev løbet overende –
og dybsindige udredninger fra piger, der gik og talte »fornuftigt«.

I »Gården« var der mange vildroser.

Her skulle man passe på ikke at få bolden ind i det stikkende krat.

Oppe bag »Den store Trappe« og »Soluret« var »Plænen«.

Og bag denne igen »Stien« langs husenes haver til »Boldbanen«.

Endelig var der trappen op til flagstangen og Axel Munchs minde-
sten.

Her var rosenbede og buskads.

Her var storslået udsigt over Ryomgård.

Her måtte »de store« komme – i eksamenstiden.

Aller yderst, langt mod nord lå »Teateret«,
gent mellem jasminer, syrener og guldregn.

Her kom vi kun få gange.

Til vor dimissionsfest – den solfyldte sommerdag den 23. juni 1954 –
sad vi alle der i vor pæneste tøj på bænke i den grønne inderkreds.

Rundt om i to cirkler sad lærerne, skolens øvrige elever og vore forældre.

Det var skolens store dag.

Erik Munch holdt translokationstalen til os,
og hvad han sagde, vil vi atter præge i vor erindring:

Atter er året gået,
og dagen, som slutter skolens år, er kommet.
Og atter flyver et kuld fra reden ud i verden
for at prøve vingernes styrke
på den flugt,
der skal føre dem til deres livsgerning.
Blot nu vingerne må være stærke,
og blot helbredet må holde,
så når de jo nok målet.

Derefter fulgte danske sange og uddeling af eksamensbeviser.

Til slut takkede Anders Andersen skolen og lærerne på forældrenes vegne.

Og til os sagde han:

Skik jer vel.
Det spørges mindst.

Det er nu 25 år siden.

Hans ord har vist kunnet holde stik.

Vi har så vidt vides skikket os helt pænt.
Og ingen af os er vist blevet særlig højrøstet omtalt.

Men Anders Andersen selv, har alligevel kunnet finde os,
lige gyldigt hvor i landet vi end bosatte os.

Og i disse valgopløbstider går han såmænd nok rundt og håber,
at han får mulighed for en fornyet kontakt.

– Som for os nok bliver dyrere end en almindelig høstblomst.

Og med denne skælmske sprogbloomst

vil jeg slutte min blomsterbinding.

Og kransen vil jeg slutte med de solgule mælkebøtter,
som så trofast i eksamenstiden

står og nikker smilende langs vore danske landeveje.

Tak til Ryomgård Realskole!
Tak til lærerne!
Tak for gode skoleminder.
Tak fra 25-års jubilarene 1979.

Vor hyldest skal være et trefoldigt leve
for lærerne og Ryomgård Realskole.

20. oktober 1979.

Alice Juul Brask.

Årsfesten 1979

I det smukkeste tænkelige efterårsvejr fandt elevforeningens årlige fest sted. Datoen var den 20. oktober, og der var denne gang knyttet en særlig højtidelighed til festen, nemlig afsløringen af Erik Munchs mindesten på plænen foran skolen. Godt 100 gamle elever plus en række særligt indbudte honoratiores overværede den stemningsfyldte handling. Klokken 15,35 ringede klokken, skolebestyrer K. Basse Kristensen trådte frem foran den Dannebrogssmykkede sten og sagde:

»På elevforeningens vegne har jeg hermed den glæde at byde velkommen til denne mindstensafsløring. Vel vidende, at det kan være vanskeligt at holde tonen herude i det fri, vil jeg alligevel vove at foreslå, at vi synger »De rejste en skole« i håb om, at der er så mange gode sangere til stede, at de kan lede os middelmådige.«

Da sangen var forstummet, fortsatte K. Basse: »I et digt fra 1942 slutter Erik Munch med følgende linier:

»Jeg har givet livet, givet fuldt og helt.

Lad så håret blive hvidt og ryggen kroget,
øjets brand skal forkynde nu og altid:

Intet delt.«

Ja, det er i sandhed en livsgerning, der her sættes et minde over. Omtrent så langt tilbage som skolens historie kan også hr. Munchs virke føres.

1913 – som skrevet står herovre på muren – var skolens fødselsår. Allerede i 1917 kom Erik Munch hertil som lærer, senere som inspektør, som stærk mand, når der skulle tages et

K. Basse Kristensen. Foto: Red.

ekstra nap i bakken og først og fremmest som sin broder Axel Munchs højre hånd, og Erik Munch var den første til at give sin broder, skolens stifter, æren som inspiratoren, som sjælen i det, der groede frem her.

Ved Axel Munchs død i 1939 blev Erik Munch naturligt den, der førte arbejdet videre som skolebestyrer, et arbejde, der fortsatte, indtil han tog sin afsked på grund af alder i 1961.

Hr. Munch døde i 1972, 81 år gammel.

Fra gamle elever blev der allerede i årene efter fru Munchs død i 1965 og senere efter hr. Munchs død skænket bidrag, som senere er blevet til Dagmar og Erik Munchs mindelegat, der et par gange om året uddeler en legatportion som fripladstilskud til skolens elever.

Siden da er der med mellemrum kommet tanker frem om – ud over dette mindelegat – at rejse et synligt minde for hr. Munch. I det sidste par år er der fra gamle elever, fra institutioner og enkeltpersoner – fortrinsvis anonyme – skænket midler, som har gjort det muligt at realisere denne tanke.

Fra elevforeningen skal der her lyde en hjertelig tak til alle, som har ydet deres bidrag, tak til pressen for velvillig omtale, tak til hr. Stiig Kalsing fra København, som er mesteren for

Fru Weiner Munch. Foto: Red.

det relief, vi om et øjeblik skal nyde synet af, tak til stenhuggerfirmaet i Grenå for jeres omhyggelige arbejde og tak til alle, som har slidt med at få stenen på plads og pladsen gjort i stand.

Til slut: Min personlige glæde over at være med til at skabe et minde over en personlighed, der for mig står som en energisk og dygtig – og utraditionel – lærer fra min lærtid her og i den stilling, der nu er mig betroet, som en sum af minder og erindringer, man gang på gang kan vende tilbage til og hente inspiration fra. Med disse ord vil jeg bede fru Thyra Weiner Munch om at foretage afsløringen.»

Det var en stærkt bevæget fru Weiner Munch, der stillede sig op foran stenen og udtalte: »Da jeg nu står her og om et øjeblik skal afsløre mindestenen over Erik Munch, vælder minderne ind over mig. Jeg er både rørt og dybt taknemmelig. Jeg beder de gamle elever, der har taget initiativet til at rejse dette minde og også så rundeligt bidraget til, at det har kunnet lade sig gøre, modtage min allervarmeste tak. Jeg afslører nu mindestenen over jeres gamle lærer, skolebestyrer, og jeg tør sige, jeres ven.«

Kirsten Kornerup og Jette Holst med elevforenings krans. Foto: Red.

Derpå fjernedes Dannebrogssflaget og afslørede et relief med følgende ord nedenunder:

Skolebestyrer

Erik Munch

R. D.

1891-1972

Men lyset det vil tændes
 på morgenrødens kvist,
 for lyset det kan ingen sinde dø.

Fra elevforeningen blev der nu båret en krans frem samt blomster fra skolen og fra Frida Østergård (40).

Formanden for skolens bestyrelse, lrs. K. Vester-Petersen, Randers, modtog herpå stenen fra elevforeningen og udtalte bl. a.: »Tankerne går tilbage på sådan en dag, og mange ting dukker op fra hukommelsens dyb. Nuværende elever kender ikke Erik Munch, men mange af de tilstedeværende gør og husker ham som en mand, der satte arbejdet højt.«

Til slut sang man »Mestersangen«, der dannede et værdigt punktum på en både højtidelig og hyggelig stund.

Klokken 16,30 lød klokken atter for denne gang at kalde

til generalforsamling, hvilket efterfulgtes af det sædvanlige antal omkring de 12! Gertrud Steen Larsen blev énstemmigt valgt til dirigent og med vanlig professionalisme redegjorde hun for dagsordenen og gav ordet til K. Basse, der aflagde beretning. Det hed bl. a. heri: »Arbejdet med at skabe mindet om Erik Munch har været hovedemnet det forløbne år, og mange drøftelser har været ført. Med hensyn til årsskriftet er der stadig brug for bidrag, ikke så meget for ideer. Uddeling af legater var en enkel sag i år – ligesom sidste år: 4 legater – 4 ansøgere.

Medlemstallet 572 mod sidste år 593. 150 påmindelser er udsendt, og heraf er 94 indgået.

Tilslutningen til denne efterårsfest er den største nogensinde nemlig 190, og for første gang har et hold 60-års jubilarer meldt sig. Traktementet er denne gang ændret fra smørrebrød til platter, så må vi se, om det bliver en succes. Entreen for ikke-medlemmer er i år sat op til kr. 15.«

Beretningen blev godkendt.

Kassereren Jørgen Pedersen oplæste regnskabet, der ligeledes blev godkendt. Regnskabet er trykt andet steds i årsskriftet. Kontingentet forblev uændret kr. 30.

Under valg til bestyrelsen ønskede Jørgen at fratræde, og i hans sted valgtes Jens Daugård, Ryomgård. Øvrige valg var genvalg.

Kl. 17 kunne Gertrud hæve generalforsamlingen og takke for god ro og orden.

Klokken 18 kunne den egentlige fest tage sin begyndelse, og med det store antal festedeltagere var stemningen høj fra starten.

K. Basse ringede med klokken og bød velkommen og foreslog »I livets aftensvale« sunget, hvorefter man med god appetit gik i gang med de fristende og rigelige anretninger, som Prop og co. havde fremtryllet. Flere oplagte talere m/k havde ordet i aftenens løb. Den første var fru Weiner Munch, der glædede sig over at se så mange gamle elever og over den gode stemning, der var. Tanker i forbindelse med mindstensafsløringen dukkede frem, og endnu engang takkede hun for den indsats, der gjorde det muligt at rejse stenen. Slutteligt foreslog hun sunget »De gamle elevers sang«.

Foto: Red.

Dr. med. Svend Lundrop talte for de ældste jubilarer og sagde bl. a.: »Vi dyrker ikke nostalgi, vi fem, der sidder her, vi ser også på jer unge, der sidder i den anden side i salen, og er

Foto: Red.

25-års jubilarerne. Foto: Red.

glade over at være sammen med jer. Arbejdet er vigtigt, men legen må ikke glemmes. Han rettede en tak til fru Weiner Munch og udbragte et leve for hende.

50-års jubilarerne. Foto: Max Andrés.

Foto : Red.

Ove Larsen, Ryomgård, omtalte gamle elever og mindedes sin skolegang. Han kendte desværre ikke de yngste elever, der skulle betale hans aldersrente.

Foto : Red.

Foto: Red.

På 25-års jubilarenes vegne rejste Alice Juul Brask sig, og under stor opmærksomhed oplæste hun et festskrift, som er gengivet andet steds i årsskriftet, og hun overrakte det til

Og dansen, den går. Foto: Red.

25-års jubilarerne samlet 1979.

skolebestyreren. Den store forsamling kvitterede kraftigt med langvarige klapsalver for dette prisværdige initiativ.

Kort efter spillede Leon Brandenborgs énmands orkester op til dans, og der blev danset flittigt, til festen sluttede kl. 01.

Torben Jensen.

Bestyrelsen for elevforeningen er efter generalforsamlingen den 20. oktober 1979:

K. Basse Kristensen, Vibevej 19, 8550 Ryomgård (fmd.), tlf. (06) 39 41 35.
Torben Jensen, Plantagevej 20, 8961 Allingåbro (redaktør).

Jette Holst (tidl. Frandsen), Mirabellevej 12, 8240 Riisskov, tlf. (06) 17 96 46. Kirsten Kornerup, P. Heisevej 48, 8000 Århus C (sekretær), tlf. (06) 14 03 30. N. A. Højholt, Solbakkevej 7, 8550 Ryomgård (redaktør).
Hanne Hove-Nielsen, Ny Ryomgård, 8550 Ryomgård, tlf. (06) 39 44 58 (redaktør). Jens Daugaard, Vibevej 23, 8550 Ryomgård, tlf. (06) 39 43 46 (kasserer).

Meddelelser om adresseændringer bedes meddelt sekretæren. Foreningens giro nr. er 9 04 56 78.

Jubilæumsholdene i 1980 er årgangene 1925, 1930, 1940, 1945, 1950, 1955, 1960, 1965, 1970 og 1975, som allerede nu godt kan gå i gang med at konstatere kammeraterne med henblik på næste års elevfest. Formanden er behjælpelig med fremskaffelse af adresser i så stor udstrækning, som det er muligt. Samtidig sender vi alle medlemmerne ønsket om en glædelig jul og et godt nytår!

Bestyrelsen.

Pluk fra skolens dagbog

1978:

- 23.-10. Kosteleverne starter på en ugentlig boldspilaften i gymnastiksalen under ledelse af Sv. Laursen.
- 26.-10. Forældremøder for børnehaveklassen, 1. kl. og 2. kl. – hver for sig. Godt besøg ved alle tre møder.
- 27.-10. Svømmeundervisningen skulle have været sat i gang i dag; men det blev lidt af en vandgang p. gr. a. Stig Jensens sygdom.
- 28.-10. Midtdjurs kommune indvier i dag i Kolind en skoletandklinik, som i den kommende tid også vil betjene vore Midtdjurs-elever. Skolebestyreren til reception i anledning af indvielsen.
- 30.-10. Hærværk på Møllebakken i weekenden: nogle af de store sten omkring lærketræet er væltet og flyttet.
- 31.-10. Orienteringsmøde på Grenå Handelsskole. Skolebestyrer og skolevejleder deltager.
- 2.-11. 8. klasserne på orienteringsbesøg i Grenå. De besøger »Alkoholbussen« i et par formiddagstimer. Ledere: Kirkegård og Stig Jensen.
Om aftenen et hyggeligt og velbesøgt forældremøde for 3. klasse, arrangeret af fru Rasmussen.
- 13.-11. Novemberprøverne begynder.
- 22.-11. Fra organisationen »Dansk Skibsadoption« kom styrmand N. V. Jensen, Sønderborg, for at holde foredrag om skibsfartens historie, vise film om en supertankers tur fra Den persiske Golf til Europa og for at besvare

spørgsmål om uddannelsen inden for søfartens forskellige grene.

En udmærket omgang erhvervsorientering i et bramfrit og let forståeligt sprog, som kunne holde selv de mest udprægede landkrabber i ånde.

23.-11. 9. klasserne sendes ud i erhvervspraktik.

Om aftenen forældremøder for 5. og 6. klasserne.

5. klasse ved fru Budolfsen, 6. klasse ved fru Korfitzen. Ikke særlig stort besøg i nogen af klasserne.

7/8.-12. 10. klasse tager på 2-dages tur til København med fru Nielsen og Stig Jensen.

Torsdag aften stiller vi hjemmевærende lærere til forældrekonsultation.

9.-12. Lørdag. Merete Andersen havde arrangeret »juleklip« med børnehaveklassen og forældre – i alt ca. 70 personer. »Det gik vældig godt – men en krævende opgave at være alene om.«

13.-12. En meget uheldig ung dame fra 9. klasse har nu 1 stk. guldhorn på samvittigheden. Det ligger i en pose i kælderen i mindst 50 dele.

15.-12. F.G.L.-tillidsmandskursus – Kirsten Laursen deltager.

18.-12. Elevrådet arrangerer julestue for børnehaveklassen, 1., 2., 3. og 4. klasse i formiddag.

Lasse Nygaard, 8. klasse, slår hul i hovedet på drikkekummen – den holdt – Lasse ikke!

22.-12. Juleafslutning.

1. Alle samles i salen til skolens julesang og krybbespil.

2. Hyggetime i klasserne med klasselæreren.

3. Julehistorie for alle i salen. Fru Nielsen læser Selma Lagerlöfs »Skiftningen«.

4. Juletræ.

25.-12. Juledag. Der har været hærværksmænd på skolen i nat. En dørrude i den nye bygning er knust, uappetitligt svineri i et klasseværelse, døren til et andet molestret, ventilationshætter på taget ødelagt og pærer fjernet fra juletræet i gården.

- 3.-1. Så starter vi på en frisk – med velkomst ved fællessang og »Vær velkommen, Herrens år«.
- EF-mælkeordning træder i kraft i dag: $\frac{1}{4}$ liter sødmælk til hver elev, der måtte ønske det – gratis. De små kan få den i det store formiddagsfrikvarter, de store i middagspausen. 140 af ca. 200 har ønsket at være med.
- 4.-1. Fru Kirsten Geertsen har gennem længere tid suppleret sin uddannelse ved at følge kursus på Århus seminarium. Har i dag bestået eksamen i dansk som liniefag. Til lykke!
- 7.-1. Skolen fylder 66. Afgangsklassen lægger krans ved Axel Munchs mindesten.
- 8.-1. Ved fællessang: tak til 10. klasse for at have husket skolens fødselsdag i går, søndag.
- I øvrigt er Bakken lukket på grund af sne.
- 10.-1. Skolens gamle elev, Tage Mogensen, forærer refleksbrikker til hele skolen, så vi kan ses på lang afstand (Tage Mogensen sælger også fjernsyn). Brug dem nu i færdselssikkerhedens navn.
- 11.-1. Mere sne.
- 12.-1. Curt Frandsen, Stenvad, har med stor dygtighed samlet det sønderslåede guldhorn. Det ser ud, som om det aldrig har lidt overlast. Fint arbejde. Tak til Curt Frandsen.
- 16.-1. Orienteringsmøde på Grenå Gymnasium. K. Basse og Sv. Laursen deltager.
- 18.-1. Forældre- og elevmøde for 9.-10. klasserne – til orientering om afgangsprøverne, optagelsesprocedure ved gymnasium, H.F., E.F.G. osv. Pænt besøg – ca. 75 deltagere.
- 25.-1. Planlagt orienteringsmøde for 9.-10. klasse med repræsentant for handelssk., teknisk sk., specialarbejdersk. og gymnasium delvis aflyst på grund af sne. Kun repræsentanten for Grenå Handelsskole vovede sig ud i sneen.
- Delvis hjemsendelse af elever til middag og igen kl. 13.
- 26.-1. Mere sne i formiddagens løb. Hjemsendelse til middag.

Bestyrelsesmøde, som var fastlagt til i eftermiddag i Nimtofte, måtte også aflyses.

29/31-1. Fru A. V. Pedersen og Stig Jensen på kursus i Hornstrup.

En snefyldt og besværlig januar med gentagne advarsler om glatte trapper og smukke og imponerende istapper, der kan slå hul i hovedet og bruges som ispinde, med forsinkelser og halve lukninger og besværlige hjemtransporter – men ikke en eneste ærlig snevejrsfriday!

8.-2. Forældre- og elevmøde for 7. klasse – om deling, kursusvalg, valgfri fag m. m.

9.-2. Tillidsmandsmøde i F.G.L., Kirsten Laursen deltager.

9.-2. Efterm.: Bestyrelsesmøde i R.R. afholdes på Torvegården, Nimtofte, med rundvisning og orientering ved Hedvig og Egon Danielsen før det egentlige bestyrelsesmøde.

10/18-2. Vinterferie.

19.-2. Erhvervsvejleder Schøler, Randers, giver to timers orientering til 9.a.

20.-2. I dag er det så 9.b's tur.

22.-2. Ved fællessang: sangkoret giver koncert – bl. a. på lommekamme.

Ved 3-tiden om eftermiddagen: En del Grenå-elever giver »fløjtekoncert« i stationens ventesal. Sidstnævnte koncert blev ikke nær så velvilligt modtaget af tilhørerne som den første.

23.-2. Skolefest. Undervisningen slutter til middag.

Festen begynder i salen kl. 19 med velkomst og sangkor ved fru Geertsen. Herefter opfører 6. klasse »Plouft, det lille spøgelse«, instrueret af fru Korfitsen. Meget vellykket – salen fuld. Resten af aftenen dans i gymnastiksalen til lokalt orkester bestående af Lars U. Nielsen, Lars Høgh Clausen, Michael Jørgensen og Christian Hove-Nielsen. Stort besøg, god danselyst og fin fin stemning.

26.-2. Erhvervsvejlederen giver orientering til 10. klasse i formiddag og enkeltmandskonsultation over middag.

- 26/28-2. Fru Budolfsen på kursus i Hornstrup.
- 28.-2. 4 lærere syge og 1 på kursus. Nu går det lystigt!
- 2.-3. Erhvervsvejledningen slut for i år efter endnu en dag til enkeltmandssamtaler.
- 5.-3. 1. Der har været indbrud på skolen i nat.
2. Oliefyret ude af drift her til morgen.
3. Og vi skal begynde på martsprøverne i dag.
Det var næsten for meget af det gode på én gang.
Åbenbart ingen sammenhæng mellem 1, 2 og 3. Tyven(e)s udbytte: 3-4 pakker cigaretter samt kaffeklubbens kasse med ca. 100 kr.
- 14.-3. Midtdjurs Folkebibliotek har udskrevet en tegnekonkurrence for 6. classes elever. De indleverede kunstværker blev bedømt i dag, og følgende elever fik deres arbejder præmieret: 1. Ann Bach, 2. Dorte Jensen, og 3. Ole K. Nielsen. Til lykke!
- 15.-3. Landsomfattende læreraktion: fagligt møde fra kl. 9-12 til drøftelse af lønforhandlingernes kranke skæbne. Omfatter også FGL. Her: 4 lærere er ikke medlemmer af FGL, 3 medlemmer ønsker ikke at støtte aktionen, 1 fraværende på grund af sygdom. Resterende 9 støtter aktionen – og betaler, hvad det koster. De aktionerende organiserer »pasningsordning« for eleverne.
- 22.-3. Et godt besøgt forældremøde for 4. klasse, arrangeret af klasselærer Wulff Petersen assisteret af fru Korfitzen.
- 23.-3. Tryllekunstner-besøg i børnehaveklassen.
- 26/30-3. 9ab tager på lejrskole i Sønderjylland med fru Nielsen, Sv. Laursen og Stig Jensen.
- 26/28-3. Skolebestyreren på kursus i Hornstrup.
- 1.-4. Musikforeningen holder sin årlige forårskoncert i salen i dag, søndag eftermiddag.
- 5.-4. Forældrekonsultation.
- 10.-4. Sammen med de kommunale skoler deltager vi i et idrætsstævne i Midtdjurs-hallen.
Børnehaveklassen + 1., 2. og 3. klasse alm. skoledag.
4.-10. klasse: Vi mødes her til sædvanlig tid og følges

- ad til stævnet. Der slutes i god tid, så vi kan nå tog og busser, så det ikke går ud over påskeferien.
- Af resultaterne bør nævnes: 6.-7. klasse drenge blev nr. 1 i håndbold, og 8.-10. klasse drenge ligeledes nr. 1 i håndbold.
- 19.-4. Instruktion af afgangsklasserne angående skriftlige afgangsprøver.
- Aften: Forårsmøde arrangeret af forældrerådet.
- Oplæg ved ungdomsskoleinspektør Villy Larsen, Nivå Ungdomsskole, med efterfølgende gruppedrøftelse. Et udmærket møde, men med en ret så beskeden tilslutning.
- 23.-4. Skriftlige prøver begynder.
- 28/29-4. 4. + 5. klasse på ekskursion og weekendophold i Århus – hos fru Budolfsen og hr. Wulff. Meget vellykket arrangement, der strakte sig fra lørdag morgen til søndag middag.
- 2.-5. Skolebestyreren til kostskolemøde i Slagelse.
- 4.-5. Svømning slut for i år – med 9 diplomer af forskellig art.
- »Forårsfest« eller »4. maj-fest« for lærere + ægtefæller – vist egentlig en forsinket julefrokost.
- 8.-5. Inspektør John Iversen, undervisningsministeriet, besøger skolen og kostafdelingen.
- 16.-5. 8. klasse på ekskursion til Karup, ledet af Stig Jensen og A. V. Pedersen. Fin tur.
- 17.-5. Fotografering af afgangsklasserne ved fotograf Præst Andersen, Rønde.
- 23.-5. 9.-10. klasses sidste skoledag.
- Morgenkaffe. Eksamen i maskinskrivning i ro og orden. Lærerne interneres. Underholdning i salen.
- Underholdningen slutter til middag, og 9.-10. klasserne har fri. Resten fortsætter med timer efter skemaet over middag.
- 28.-5. Mundtlige prøver begynder med 9. udv. engelsk.
- 31.-5. 3. klasse på ekskursion til Moesgård og Friheden – ledet af fru Rasmussen og Kirkegaard. Fra 8,30-16,00.
- 6.-6. Juniprøverne begynder.

Fællestur til Gl. Estrup. Foto: V. Klinkby.

18.-6. 7. klasse afrejse til lejrskole på Mors, Ledere: fru Geertsen og Kirkegaard.

21.-6. Fra børnehaveklasse til 6. klasse: Fællestur til Gl. Estrup fra 9,45-12,00. Besøg på begge museer. Det var de mindste nok alligevel for små til.

Senere på dagen vender 7. klasse tilbage fra en vellykket lejrskoletur.

Følgende »fodnote« på den senere fremsendte regning noteres med tilfredshed: »Børnene var behagelige og fornuftige at arbejde med – med forstandige og dygtige lærere. Vær venlig at hilse mange gange.«

Morsø Vandrerhjem.

22.-6. Afslutning:

Kaffebord i gården. – Lidt udstilling. – Underholdning på sportspladsen. – Translokation.

Som en kedelig afslutning på en god dag ringer Wulff Petersen ved aftenstid og siger sin stilling op pr. 1. august på grund af tilbud om heltidsansættelse ved amtets forberedelseskurser.

25.-6. Højholt tager på bibliotekskursus, og Laursen starter på elektronikkursus.

- 16.-7. Bestyrelsesmøde med ansættelse af Erik Jensen fra Bredsted i Sydslesvig som lærer i stedet for Wulff Petersen. Så kan vi endelig komme i gang med skema-lægningen.
- 13.-8. Start på skoleåret 1979/80 med 195 elever i 13 klasser, dog incl. børnehaveklassen, der først begynder i mor-gen.
Desværre har vi måttet sige farvel til både fru Kirsten Laursen og Wulff Petersen.
I deres sted møder så to nye: fru Anne M. Neimann, der kommer fra Mølleskolen, Ålsø, og Erik Jensen, der har været 5 år i Bredsted, Sydslesvig. – Fru Neimann vil dog foreløbig brillere ved sit fravær, idet hun har 7 ugers barselsorlov til gode. I hendes sted vikarierer foreløbig lærer Kirsten Christensen.
Velkommen til arbejdet til alle, store som små, nye som gamle.
Skoledagen gøres kort – skemaskrivning og bogudleve-ring er slut ca. kl. 10,30.
Derefter lærerrådsmøde til kl. 14.
- 14.-8. I dag starter så børnehaveklassen med fuldt hus.
- 21.-8. Svømmeundervisningen for 4. + 5. klasse starter i dag i Auning svømmehal. I modsætning til tidligere år har vi på grund af pladsmangel i svømmehallen måttet lægge svømmeundervisningen fra sommerferien til ef-terårsferien og igen fra påske til sommerferien.
- 22.-8. I stedet for spisning i salen om middagen forsøger vi i den kommende tid at lade spisningen foregå i klasserne under læreropsyn de første 10 min. af middagspausen. Det har vist sig vanskeligt at håndtere både mælke-karton og madkasse på en bänk i salen.
- 27.-8. Med start af to nye kostelever kan der nu meldes fuldt hus i Nimtofte.
- 18.-9. 6. klasse tager på udstilling i Århus – om »gamle dage«, et emne, der netop passer ind i dansktimerne for øjeblikket. Leder: fru Budolfsen.
8a og 8b følger med – for at få bussen fuld, men de går

- i stedet på Naturhistorisk Museum. Ledere: Kirkegård og Erik Jensen.
- 26.-9. Fru Neimann begynder i dag efter endt orlov. Velkommen til arbejdet!
- 27.-9. Forældremøde med forældrerådvalg. Nyvalgt blev fru Uldall Hansen og Curt Frandsen i stedet for Hans Jørgen Jensen og Alfred Svenningsen. Ca. 100 deltagere.
- 4.-10. Forældremøder for børnehaveklasse og 1. klasse.
Børnehaveklassen: et vældig godt møde med næsten alle børn repræsenteret.
1. klasse: klasselærer, hr. Kirkegaard og fru Geertsen arrangerer – 6 af klassens 8 elever var repræsenteret.
- 8.-10. Midtdjurs Folkebibliotek har arrangeret teaterforestilling i Kolind med Sofie-teatret.
Vore 9.-10. klasser var inviteret med – gratis.
Stykket hed M/K – et debatstykke, og det var vist udmærket.
Dansklærerne fulgte med: fru Nielsen, fru Budolfsen og fru Basse. – Formiddagsforestilling.
- 11.-10. 3 velbesøgte forældremøder:
5. klasse med indlæg af skolebestyreren, klasselærer Erik Jensen og fru Korfitsen.
3. klasse ved fru Basse, fru Andersen og Erik Jensen.
2. klasse ved Kirkegaard og fru Rasmussen.
- 13.-10. Efterårsferie.

Jubilæumshold 1980

Årgang 1955

Årgang 1970

Elevforeningen håber på at se mange jubilarer til næste efterår.

Personalia

I avisen har vi set:

Tove Møller Haarup, Øster Alling, gift med Ole B. Madsen. Hans Henrik Laursen, Mørke, årg. 69, gift med Inge Sørensen, Ommestrup. Elsebeth Rygaard, Pindstrup, årg. 72, gift med Birger Overfeldt, Århus. Anette Rafn, Nimtofte, årg. 70, gift med Ib Mogensen, Kolind. Bente Schou Andersen, Ryomgård, årg. 71, gift med Kent Melgaard Jensen, Ryomgård. Anne Gitte Broni Sørensen, Mørke, årg. 76, gift med Lars Stenild, Århus. Jens Grouleff, Sivested, årg. 69, gift med Inga Jensen, Kni. Birthe Kristiansen, Marienhoff, årg. 72, gift med Jens P. Simonsen, Kolstrup. Benny Dreier, Ryomgård, årg. 67, gift med Pia Carlsen, Horsens. Eigil Dalsgaard, Ryomgård, årg. 69, gift med Else Marie Mogensen, Pindstrup. Anni Frandsen, Kolindbro, årg. 72, gift med Svend Erik Johansen, Kolindbro. Kirsten Løgstrup Knudsen, Pindstrup, årg. 72, gift med Henning Svane, Ebeltoft. Randi Bach, Ryomgård, årg. 71, gift med Børge Pedersen, Sabro.

Benny Dyrby Bach, Ryomgård, årg. 67, gift med Hanne Pedersen, Ryomgård. Hanne Falk Kopec, Pindstrup, gift med Tommy Dalsgaard Nielsen, Randers. Jørgen Kopec, Pindstrup, årg. 67, gift med Hanne Beck, Auning. Lars Kristensen, Pindstrup, årg. 72, gift med Birgit Pasciak, Pindstrup. Lone Veje, Ryomgård, årg. 69, gift med Leo Rasmussen, Nimtofte. Jane Pilgaard Winther, Ryomgård, årg. 66, gift med Stanislaw Ostravska. Karin Rasmussen, årg. 69, gift med Bent Kofoed, Grenå. Hanne Skovbjerg, årg. 70, gift med Poul E. Jensen, Grenå. Joan Nielsen, Ryomgård, årg. 73, gift med Hans Petersen, Thorsager.

Forfatteren Birthe Arnbak repræsenterede Danmark ved den årlige lyrikfestival i Jugoslavien.

Fhv. skoleinspektør Lauritz Pihl, Ulsted ved Dronninglund (årg. 1923), er død 71 år gammel. Han stammede fra Thorsager og fik sin læreruddannelse på Ranum Seminarium med eksamen i 1928.

Årsoversigt 1. juni 1978 - 31. maj 1979

Indtægter:

Bankbeholdning	3.412,61
Girobeholdning	494,11
Kontingenter	13.555,00
Salg af »Ryom Sange«	88,00
Billetsalg ved elevfesten 1978	940,00
Renter, bank og giro	109,38
Realskolens andel af årsskrifterne	4.274,90
Gaver til D. og E. Munchs Mindefond	1.895,00
	<u>24.769,00</u>

Udgifter:

Gaver, blomster m.m.	258,90
Efterårsfesten, musik m.m.	2.039,95
A. Munchs Mindelegat	200,00
Bogtrykker	15.993,05
Porto	1.642,80
Kuverter m.m.	37,95
Indsat på D. og E. Munchs Mindefond	1.770,00
Bankbeholdning	1.253,34
Girobeholdning	1.573,01
	<u>24.769,00</u>

Status pr. 31. maj 1979

Bankbeholdning	1.253,34
Girobeholdning	1.573,01
	<u>2.826,35</u>

Tranbjerg, den 12. august 1979.

Jørgen Pedersen.

Regnskabet revideret og intet fundet at bemærke.

Randers, den 19. oktober 1979.

K. Vester-Petersen.

Ryomgård, den 15. oktober 1979.

Jørgen Holm-Pedersen.